

Ako sa súťaží o Európsku cenu obnovy dediny

Medzinárodná súťaž

Súťaž o **Európsku cenu obnovy dediny** s dvojiročnou pravidelnosťou organizuje od roku 1990 Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny so sídlom vo Viedni (ARGE). Cieľom ARGE je predovšetkým posilniť medzinárodnú výmenu skúseností medzi členskými krajinami a regiónmi EÚ, vytvárať pozitívny verejný záujem o problémy ľudí žijúcich na vidieku a čo najlepšie podporovať rozvoj životaschopných a atraktívnych dedín a udržiavanie krajiny. ARGE uskutočňuje celý rad aktivít v rôznych európskych regiónoch, ktoré sa sústreďujú predovšetkým na ekologické, ekonomické, sociologické a kultúrne otázky života na vidieku. Popri medzinárodných kongresoch, rokovaníach a diskusných fórach, početných publikáciách a pravidelných exkurziách organizuje v dvojiročných intervaloch súťaž o Európsku cenu obnovy dediny. Slovenská republika je členom ARGE prostredníctvom MŽP SR od r. 1997 a odvtedy sa pravidelne zúčastňuje akcií organizovaných týmto spoločenstvom. Do európskej súťaže vyslala päť obcí - víťazov národnej súťaže Dedina roka (Soblahov, Hrušov, Vlachovo, Liptovskú Tepličku, Dobrú Nivu).

Nominácia do súťaže

Za každú krajinu alebo región (napr. spolkové republiky Rakúska, Nemecka) môže byť nominovaný jeden účastník. Účastníkom môže byť dedina alebo

diskutovanú tému. V mesiaci júl (prvý rok) je nový ročník oficiálne vyhlásený, obce môžu podávať prihlášky do súťaže do konca januára (druhý rok). Spracovať prihlášku je náročné, znamená to vyplniť predpísaný formulár v nemeckom, prípadne anglickom jazyku, prípravu 2 posterov, na ktorých by malo

Dejisko konania záverečnej slávnosti - Sand in Taufers

byť výstižne zhrnuté všetko o obci, skompletizovať doplnujúce materiály - od máp, územných plánov, cez fotografie, brožúrky, letáčky, CD, videofilmy až po výstrižky z novin.

Na druhom stretnutí (druhý rok, mesiac marec) sa porota zoznámi s prihlásenými obcami, má možnosť nahliadnuť do materiálov, ktoré súťažiaci obce poslali. Porota sa rozdelí na trojčlenné skupiny - v každej skupine je zmes rôznych profesií, ale aj pohlaví (jedna žena, dvaja muži). Z prihlásených obcí sa vytvorila skupiny tak, aby ich bolo možné navštíviť v rámci niekoľkodňového okruhu. V priemere sa do súťaže hlási okolo 30 obcí z asi 12 krajín Európy. V mesiacoch máj až jún (druhý rok) sa uskutočnia výjazdy - každá trojčlenná skupina navštívi asi 5 - 6 obcí. Obce majú na svoju prezentáciu 4 hodiny, v rámci ktorých sa musia čo najlepšie predstaviť. Porotcovia z každého výjazdu spracujú fotodokumentáciu, hodnotiace formuláre a správy, články na následnú propagáciu a navrhnu ocenenia v rámci svojej skupiny.

Začiatkom leta sa porota stretne tretíkrát. Vyhodnotí všetky navštívené obce určí víťaza. Okrem víťazstva majú obce možnosť získať *Európsku cenu obnovy dediny za komplexný, trvalo udržateľný rozvoj dediny mimoriadnej kvality v súlade s mottom súťaže, Európsku cenu obnovy dediny za mimoriadne výsledky vo viacerých oblastiach rozvoja dediny, Európsku cenu obnovy dediny za mimoriadne výsledky v jed-*

notlivých oblastiach rozvoja dediny alebo pochvalné uznanie. Ocenenia sú čestné, nie je s nimi spojená žiadna finančná ani vecná odmena (okrem diplomu a plakety). Slávnostné odovzdávanie ocenení sa koná koncom septembra v obci, ktorá zvíťazila v predchádzajúcom ročníku súťaže.

11. ročník súťaže

11. ročník súťaže o Európsku cenu obnovy dediny sa niesol v znamení motto „*Nová energia pre silné spolunažívanie*“ a chcel upriamiť pozornosť na tie dediny a vidiecke komunity v Európe, ktoré s novou energiou - v doslovnom aj prenesenom význame - posilňujú svoj ekonomický potenciál, ekologické kvality a sociálnu súdržnosť. Zúčastnilo sa ho 30 obcí z 11 európskych krajín. Víťazom sa stala obec Langenegg z rakúskej spolkovej krajiny Vorarlberg, ktorá dokázala využiť vnútornú energiu všetkých obyvateľov (aj ľudí so zvláštnymi požiadavkami) na spoločné rozmýšľanie a definovanie myšlienok, ako aj na realizáciu množstva projektov z najrôznejších oblastí. Zariadenia na bioplyn, kúrenie štiepkou, veľký počet fotovoltaičkových a snežných zariadení, robia z Langeneggu lídra v oblasti energetickej sebestačnosti.

Ako sa darilo slovenskému reprezentantovi?

Dobrá Niva postúpila do európskej súťaže ako víťaz národnej súťaže Dedina roka 2009, ktorú už po piatykrát na Slovensku vyhlásila a zorganizovala SAŽP v spolupráci so Spolkom pre obnovu dediny a Združením miest a obcí Slovenska, pod gesciou MŽP SR. Dobrá Niva postavila svoj projekt na myšlienke otvorenej brány: typická ľudová dobronivská brána z roku 1920, takmer zvalená a znovu postavená na ústrednom priestore v obci. Stala sa novou dominantou obce, symbolizujúcou nielen úctu a rozvíjanie

Medzinárodná jury po svojom rozhodnutí o tohoročnom víťazovi

združenie obcí (mikroregión), pričom počet obyvateľov by nemal prekročiť 20 000.

Spôsob hodnotenia

Obce prihlásené do súťaže hodnotí medzinárodná porota zložená z odborníkov rôznych profesií, ktorých nominujú jednotliví členovia ARGE. Rokovacím jazykom je nemčina, počet členov poroty neprekročí 20. Medzi porotcami sú architekti, starostovia, krajinní plánovači či experti v oblasti poľnohospodárstva, rozvoja vidieka, vysokoškolskí pedagógovia. Slovensko v porote do roku 2006 zastupovala Ing. arch. Iveta Kavčáková, od roku 2006 Ing. Ivona Cimermanová zo Slovenskej agentúry životného prostredia.

Počas aktuálneho ročníka (2 roky) sa celá porota zide trikrát. Na prvom stretnutí (prvý rok - mesiac marec) sa pripravuje aktuálny ročník - určí sa motto aktuálneho ročníka, ktorý zohľadňuje aktuálnu,

Cenu za Dobrú Nivu preberá Marta Sýkorová, starostka a Branislav Krajč. Cenu odovzdávali (zľava): Erwin Prüll, predseda krajskej vlády Dolného Rakúska a čestný predseda Európskeho pracovného spoločenstva pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ARGE), Mag. Markus Wallner, krajský námestník Južného Tirolska, Charles Konnen, predseda medzinárodnej jury a Theres Friewald - Hofbauer, riaditeľka ARGE

dedičstva predkov ale aj otvorenosť a toleranciu vo vzťahoch, v myslení, vo vzdelávaní či v spolunažívaní. Dobrá Niva ako „Otvorená brána“ otvára srdcia ľuďom, ktorí sú si bližšie a vzájomne si pomáhajú, nadväzujú na hrdú históriu a tradície. Otvára mysle

Dobronivské gastronomické špeciality boli v neustálom obliehaní novým poznatkom, vzťahu k prostrediu, v ktorom žijú. Otvára svoju náruč každému návštevníkovi a pozýva ho spoznať krásy a jedinečnosti tejto obce.

Začiatkom júna tohto roku navštívila Dobrú Nivu komisia v zložení: Isabelle Strehle (Nemecko), Joseph Attenberger (Nemecko), Carlo LeJeune (Belgicko) a bola v jednej skupine s obcami: Lidečko a Tučín (ČR), Zdzesowice (Poľsko), Prellenkirchen (Dolné Rakúsko). Obec pripravila pre porotcov veľmi nabitý štvorhodinový program. Dobrá Niva presvedčila členov komisie všestranným rozvojom, pričom ocenila vynikajúce a nasledovaniachodné výkony v ekonomickej, sociálnej a kultúrnej oblasti, aj v oblasti školstva. Obzvlášť vyzdvihla angažovanosť miestnych občanov v oblasti zachovávaní historického dedičstva a udržiavania miestnych tradícií, ako aj významný podiel obce a miestnych hospodárov pri vytváraní kultúrnej krajiny a pri starostlivosti o chránené územie Gavurky. Vysoko hodnotila základné motto (víziu) obce pre svoj rozvoj, pre ktoré si obec zvolila otvorenú bránu – táto je jednak zhmotnená vo forme historickej kamennej brány umiestnenej na ústrednom priestranstve obce, a na druhej strane je jasným signálom otvorenosti domácich obyvateľov voči aktuálnym výzvam a požiadavkám. Dobrá Niva získala **Európsku cenu obnovy dediny za mimoriadne výkony vo viacerých oblastiach obnovy dediny.**

Záver dobrý, všetko dobré

Slávnostné ukončenie európskej súťaže sa uskutočnilo od 24. do 26. sep-

tembra 2010 v severotalianskej obci Sand in Taufers (Campo Tures po taliansky), ktorá zvíťazila v 10. ročníku tejto súťaže, a tým pádom jej pripadla úloha zorganizovať slávnosť pre ďalší ročník súťaže. Juhotirolská, nemecky hovoriaca dedinka sa tak stala na dva dni centrom európskeho vidieka a dejiskom nielen slávnostného aktu odovzdávania ocenení, ale dejiskom niekoľkodňového bohatého kultúrno-spoločenského programu, ktorý pre zhruba 1 200 účastníkov z 30 európskych krajín a regiónov pripravili domáci obyvatelia.

Celá dedina žila európskou slávnosťou – domáci obyvatelia sa na túto významnú udalosť pripravovali celé dva roky. V predvečer slávnosti si v uličkách dedinky rozložili svoje stánky domáci aj zahraniční ľudoví výrobcovia – okrem predaja najrôznejších remeselných výrobkov, bolo možné ochutnať typické regionálne špeciality – domáce syry a vína, saský vaječný likér s orechami, miestny chrumkavý chliebik, džem z rakytníka, typický páľivý maďarský guláš či preslávenú dobronivskú štrúdlu. Na každom rohu predvádzali svoje muzikantské, spevácke a tanečné schopnosti domáce aj za-

koch hodnotenia súťažiacich obcí. V popoludňajších hodinách sa všetci účastníci zišli v miestnej športovej hale na veľkej európskej slávnosti, zdôrazňujúcej kultúrnu, jazykovú, rôznorodosť Európy – v programe odzneli zdravice v 9 jazykoch súťažiacich obcí, porotcovia čítali svoje hodnotenia a ocenenia rovnako v jazyku tejto dediny. Pre každého účastníka znamenalo veľkú česť prebrať ocenenie z rúk predsedu krajskej vlády Dolného Rakúska a čestného predsedu Európskeho pracovného spoločenstva pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ARGE) Erwina Prölla či krajského námestníka Južného Tirolska Markusa Wallnera.

Spoločenský večer len zdôraznil kultúrnu rôznoro-

Zástupkyne Slovenska pred sfaráním do medenej bane: Eva Blašková

Šťastní Dobronivčania s oceneniami ARGE

hraničné súbory. Večer patril sprievodu obcou, do ktorého sa zapojili všetky súťažiace obce a množstvo spolkov z blízkeho aj vzdialenejšieho okolia – každý z nich sa predstavil originálnym spôsobom – či už vyzdobeným alegorickým vozom, krátkym programom, svojším oblečením. Po sprievode sa všetci zišli v miestnej hale pri pive a guláši na spoločnej ľudovej veselici.

Druhý deň bol pracovný – účastníci sa zúčastnili rôznych workshopov – niektorí diskutovali o budúcnosti vidieckych regiónov, či o využívaní obnoviteľných zdrojov energie; iní hovorili o význame vzdelávania na dedine, či debatovali s porotcami o ich postrechoch a výsled-

dosť a zároveň blízkosť národov a regiónov Európy – univerzálnym jazykom bola hudba a gastronómia. Všetky súťažiace obce sa vo svojich stánkoch prezentovali svojimi regionálnymi špecialitami, hudobníci z rôznych regiónov dokázali spoločne muzicírovať... Dobrá Niva svojou srdečnosťou, spontánnosťou, pohostinnosťou, krásnymi krojmi a chytľavým folklórom budila zaslúženú pozornosť. Podľa kuloárnych informácií dobronivské štrúdle patrili medzi najlepšie pochúťky slávnostného večera.

Posledný deň slávnosti patril zaujímavým exkurziám do blízkeho okolia – niekto si mohol vychutnať východ slnka na 2 200 m vysokom Speikbodene (aj keď plány organizátorov prekřížilo počasie a účastníci miesto východu slnka zažili pravú zimnú chumelicu), iní sfarali do medenej bane 500 m pod zemským povrchom a mohli tak na vlastnej koži zažiť podmienky ťažby meďi v stredoveku. Ďalší účastníci sa vybrali za vodou a šetrným využívaním jej energie, či navštívili príkladné projekty využívaní ďalších obnoviteľných zdrojov energií.

Na prahu aktuálneho 6. ročníka národnej súťaže Dedina roka 2011 želim všetkým šikovným obciam veľa chuti a guráže zapojiť sa do tejto súťaže a pochváliť sa so svojimi výsledkami! Nech je pre nich úspech Soblahova, Hrušova, Vlachova, Liptovskej Tepličky a Dobrej Nivy nielen doma na Slovensku, ale aj v Európe dostatočným povzbudením a motiváciou.

Ing. Ivona Cimermanová

Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica

členka medzinárodnej jury súťaže o Európsku cenu obnovy dediny

Foto: archív SAŽP

Carlo Lejeune z Belgicka a Ivona Cimermanová zo Slovenska čítajú zdravice obciam v ich rodných jazykoch